

Донесувањето на миграционата политика на РМ има цел воспоставување на правна рамка во областа на миграциите, усогласена со правната рамка на ЕУ. Во согласност со Спогодбата за стабилизација и придружување меѓу РМ и ЕУ, земјата презеде обврска за соработка во областа на визите, граничната контрола, азилот и миграциите. Македонија се обврза да соработува и при спречувањето и контролата на илегалните миграции и реадмисијата.

Пишува: Жаклина МИТЕВСКА

ПРЕДЛОГ-РЕЗОЛУЦИЈА ЗА МИГРА

СЕ ЗГОЛЕМУВА БРОЈОТ НА МЛАДИ ВИСОКООБРАЗОВАНИ ЛИЦА, КАКО И СТУДЕНТИ, КОИ РАЗМИСЛУВААТ ИЛИ ПЛАНИРААТ ДА ЗАМИНАТ ВО СТРАНСТВО

ДРЖАВАТА ЌЕ СЕ НА "ИНТЕЛЕК

Меѓународните миграции во светски рамки, иако се одвиваа со променлив обем, интензитет и во различни насоки, последниве неколку децении забележаа континуиран пораст. Статистиките покажуваат дека околу 200 милиони лица живеат надвор од земјата во која се родени, или земјата на државјанство, што претставува повеќе од 3 проценти од вкупното население во светот. Порастот на меѓународните миграции е проследен со значителни промени во видовите на овие движења, при што особено внимание заслужува бројот на бегалците кој последниве години повторно се зголеми и на крајот на 2007 година изнесува 11,4 милиони лица, додека бројот на внатрешно раселени лица достигна 26 милиони.

Современите миграциони движења од Република Македонија во странство, во изминатите четири децении, имаа тенденција на постојан пораст, проследен со промени во структурните карактеристики на мигрантите, насоките на движења и должината на нивниот престој. Во однос на миграционите движења значајно е да се укаже на феноменот на т.н. потенцијална миграција - појава која последнава деценија во РМ достигнува загрижувачки димензии. Сè поголем е бројот на млади високообразовани лица, како и студенти на последните години од студиите, кои размислуваат или планираат да заминат во странство.

Донесувањето на конзистентна миграциона политика на РМ е условено од интензивирањето на меѓународните миграциони движења во светот, кои не

Промените во обемот и во карактерот на емиграцијата, од 1955 г. до денес, соодветствуваат на фазите на општествено-економскиот развој на земјата и промените во миграционите политики на земјите на прием. Се издвојуваат четири периоди:

Првиот, од 1945 г. до почетокот на шеесеттите години, се одликува со интензивни иселувања на лица од турска националност, а релативно помал е бројот на останатите граѓани кои заминале од земјата. Вториот, 1961-1975 г. коинцидира со интензивирањето на економската емиграција - привремено вработување во странство и трајни преселувања во прекуокеанските земји. Во третиот период, 1976-1990 г. доаѓа до намалување на вработувањата во странство, поинтензивно враќање на работниците мигранти... Временскиот интервал од осамостојувањето на РМ до денес се издвојува како посебен период во кој е забележан најголем иселенички бран од започнувањето на економската емиграција во шеесеттите години на минатиот век... Врз основа на сите расположливи податоци (домашни и странски извори), вкупниот обем на емиграцијата од РМ во периодот на транзиција би изнесувал најмалку 150.000 лица. Вкупниот број наши граѓани кои денес престојуваат во странство е многу голем, речиси 400.000 лица, што претставува околу 20 проценти од вкупното население во 2007 година.

ја заобиколуваат и нашата земја. Во таа смисла Предлог-резолуцијата за миграционата политика на Република Македонија 2009-2014 година, за која даде зелено светло собраниската Комисија за политички систем и односи меѓу заедниците, ги определува, како што посочи и заменик-министерот за внатрешни работи на РМ, Џевад Бучи, насоките за сеопфатно и ефикасно управување со миграционите текови.

ХАРМОНИЗАЦИЈА

Резолуцијата е во контекст на хармонизацијата на националното со европското законодавство во областа на миграциите. На нејзината подготовка работеле како домашни, така и странски експерти. Документот се состои од три дела. Во првиот воведен дел, покрај

**ПОРАДИ ЕКОНОМСКИ ПРИЧИНИ,
ГОЛЕМ БРОЈ МАКЕДОНЦИ СПАСОТ
ГО ПОБАРАА НАДВОР ОД ДРЖАВАТА**

лема дека треба да се поддржи сè она што е во интерес на усогласувањето со европското законодавство, и сè она што бара да се почитуваат одредени конвенции. Конкретно, текстот кој е содржан во Резолуцијата, во најголема мера ги исполнува критериумите кои треба да ги има една ваква Резолуција, а се надевам дека по нејзиното изгласување граѓаните ќе можат да имаат одреден бенефит, без разлика дали станува збор за поголем економски развој, и дека ќе придонесе за олеснување на визниот режим, што секако е едно од барањата на Република Македонија, која во овој момент е меѓу повеќето изолирани земји во светот. Многу е тешко кога луѓето, особено младите, па и повозрасните не можат слободно да патуваат не само како туристи, туку и за стекнување нови знаења, за потоа со нив да придонесат

БОРИ ПРОТИВ ОДЛИВОТ ТУАЛНИТЕ МОЗОЦИ"

Од осамостојувањето на РМ до денес забележливи се промени во бројот, структурата и потеклото на странците со одобрен привремен и постојан престој. По распаѓањето на СФРЈ, најголем број од странските студенти кои студираа на универзитетите во РМ, со договори за размена на студенти, се вратија во матичните држави. По 1992 г. почнаа да се склучуваат бракови меѓу државјани на РМ и Албанија. Притоа, бројот на странски државјани со одобрен привремен престој континуирано се зголемува и во периодот од 1992 до 1994 г. изнесува од 7.000 до 8.000 лица. Во 1995 г. тој е зголемен на 9.658 лица, а во периодот 1996-2007 г. осцилира и се движи во интервал од 7.637 (1996) до 10.456 лица (2002). Што се однесува до странски државјани со одобрен постојан престој, во 1992 г. нивниот број драстично се намали, бидејќи со распаѓањето на СФРЈ голем број примија македонско државјанство. По 1992 г. само во временскиот интервал 1993-1996 г. бројот на странски државјани се зголеми на 695 лица. Од 1996 г. до денес тој се намалува и според постојната состојба изнесува 355 лица. На 15.10.2008 г. вкупниот број на странци со одобрен привремен и постојан престој во РМ изнесува 7.673 лица. Од нив 7.148 се странци со одобрен привремен престој, 355 се странци со одобрен постојан престој, а 170 се странци со деловна виза.

постојниот меѓународен контекст во кој се одвиваат миграциите во РМ, согледани се клучните детерминанти за концептирање на миграционата политика, нејзините начела, елементи и критериуми. Во вториот дел предмет на опсервација се: визниот режим, регуларните миграции (емиграцијата во странство, престојот и вработувањето на странците во РМ), азилот, интеграцијата на странците, државјанството на РМ,

илегалната миграција. Третиот дел ги опфаќа мерките и активностите кои треба да овозможат ефикасно спроведување на миграционата политика.

Резолуцијата ја поддржаа опозиционите СДСМ и ЛДП. Андреј Петров (СДСМ) потенцира дека станува збор за Резолуција која е од исклучителна важност во овој период, а пратеничката на ЛДП, Роза Топузова Каревска, вели:

"Мислам дека никој од нас нема ди-

за напредокот на нашата земја. Очекувам дека оваа Резолуција, покрај тоа што ќе придонесе за зајакнување на човековите права, ќе има и позитивно влијание врз останатите соседи, особено за олеснување на визниот режим и конечно граѓаните на РМ да можат барем до крајот на 2009 година да добијат вистински и реални визни олеснувања".

Поддршка за овој документ даде и Кенан Хасипи, Демократска партија на Турците, кој објасни дека станува збор за комплексна материја која долго време е подготвувана од едноставна причина што миграционата политика има и тоа како големо влијание не само во етничката структура на една држава, туку и во сите други socioeconomic движења и параметри во самата држава. Сепак, тој се задржа на делот од Резолуцијата кој е посветен на државјанството.

"Регулирањето на прашањето за државјанство може да влијае на севкупните случувања во државата. Живееме во период во кој поради економски причини има иселување во западно-европските земји. Голем број од нив, како еден од условите за стекнување на нивно државјанство го наведуваат откажувањето од македонско државјанство. Во согласност со тоа, околу 20.000 граѓани (податоци од Резолуцијата), веќе се здобиле со статус на државјанство на други држави, претежно на земјите од Западноевропската унија на чело со Германија, а околу 7 проценти од тие

луѓе се здобиле со државјанство на Република Турција. Имајќи предвид дека во Резолуцијата се опфаќа и периодот на одредени масовни иселувања, кои влијаеле врз менувањето на етничката структура, не случајно е спомнат и периодот од 50 години на минатиот век, кога имаме масовен бран на иселување на Турците од овие простори. Дел од нив бараат да се вратат во Македонија, бидејќи согласно нашиот Закон за државјанство секој има право да има статус на двојно државјанство. Но, за жал, во Законот за државјанство на РМ, во делот кој го регулира стекнувањето државјанство по пат на природување, тоа се однесува за иселениците и за потомците од прво колено, има една ограничувачка одредба, за која има најави дека веќе ќе се аплицираат постапки до Меѓународниот суд за правда. Се работи за дефинирање на поимот иселеник. Во согласност со постојната дефиниција на поимот иселеник, во Законот за државјанство е наведено дека иселеник е државјанин на РМ кој се иселил во друга држава, освен во матичната земја. Значи, матична земја, а не држава. Прво, матична земја е широк географски поим; второ, согласно меѓународното право матична држава е државата во која си роден и живееш. Не е возможно човекот да се исели од матична држава во матична држава. Тоа е спротивно на меѓународната дефиниција на поимот матична држава. Може да се случи Турчин да се исели во Република Турција, брат му да се исели во Германија, и само затоа што не се иселил во матична држава има право да аплицира за македонско државјанство, по основ на иселеник, додека оној кој е иселен во Турција, нема такво право. Или, кога станува збор за мешан брак меѓу Турчин и Македонка иселени во Турција. Македонката има право да аплицира за македонско државјанство по основ на иселеник, а Турчинот само поради тоа што по национална припадност е Турчин нема право да аплицира по овој основ, а по други основи може. Меѓутоа, ако не аплицира по основ на иселеник нема олеснителни околности, како што е непрекинат престој од осум години и отпуст од државјанство од државата во која живее. Ова прашање се коси со одредбите на Уставот кој сите граѓани на РМ ги става во еднаква положба. Истото важи ако Албанец се исели во Албанија, Србин во Србија итн. Меѓутоа, гледајќи ги статистиките во овој проект ќе видиме дека најголем дел од миграционите движења на етничките заедници се однесуваат на турската заедница. Дури и сега тајниот бран на иселување продолжува, овој пат не во насока на Република Турција, туку во насока на земјите од Западна Европа. Би сакал во овој дел МВР во наредниот пе-

риод да интервенира, не се работи за бројка која би ја сменила етничката структура во РМ, се работи за исправање на неправда од која е засегната само една етничка заедница. Тој број на подносителите на стекнување на македонско државјанство е релативно пристоен, битно не ја менува етничката структура, меѓутоа бенефитот кој може да го добие РМ е голем. Тие имаат капитал, а со стекнување статус на државјани на РМ ќе можат да инвестираат во нејзиниот економски развој. Со изменувањето на овој член, една категорија граѓани, кои по основ на природување имаат право да се здобијат со македонско државјанство нема да ги лишиме од тоа право. Во претходниот мандатен состав на Собранието на РМ, поднесовме Предлог-измени на Законот за државјанство, но за жал, не дојдовме на дневен ред. Затоа би ги охрабрил колегите од владејачкото мнозинство да прифатат ваква измена, а неа јас ќе ја активирам по локалните избори, бидејќи не би било добро вакви работи да се најдат пред Меѓународен суд за правда".

Заменик-министерот за внатрешни работи Бучи посочи дека ќе ги има предвид овие забелешки.

ДЕТЕКТИРАЊЕ

За Васко Шутаров, ВМРО-ДПМНЕ, Резолуцијата е нарушување на еден повеќедецениски молк на ова тема.

"Глобализацијата во светски размери носи големи миграциони или преселенички текови, тие се природни фабрики на работната сила. Европа и цел свет е под силен притисок на светските економски текови. Неодамна во Европскиот парламент прв пат се дискутираше

за илегалната миграција во ЕУ и за по-хуман третман на илегалните мигранти. Меѓутоа, оттаму многу јасно беа испратени пораки за да се престане со двојните аршини во третирањето на човековите права. За среќа, Македонија кон нив се однесува не како кон нешто што треба да биде дискриминирано, туку нешто што треба да биде третирано. Околу 15.000 високообразовани граѓани на оваа земја, од нејзиното осамостојување, или од почетокот на транзицијата се отселени од земјата. Ние наоѓаме елементи кои го дефинираат 'одливот на мозоци', но потребни се институции кои ќе бидат одговорни за нивно враќање. И земјите од Југоисточна Европа, не само Македонија, се почетници во дефинирањето на миграционата политика, не сме единствени на тој план. Нашите соседи носеа Акционен план за 2007 г., 2008 г. или за 2009 г., но ние сме први кои носиме поголем стратешки документ од 2009 до 2014 година".

Членовите на Комисијата за политички систем и односи меѓу заедниците констатираа дека државата го детектира проблемот на т.н. потенцијална миграција, "одлив на мозоци", а преку операционализацијата на оваа Резолуција ќе се обиде процесот да го спречи.

"Свесни сме - велат тие - дека истиот е детерминиран најмногу од економските и од социјалните прилики во Македонија и во регионот. Македонија има малку доселувања. Се соочуваме со тешкотии како и сите земји во транзициониот период. Но, сепак Македонија претставува крстопат меѓу два континента, станува збор за држава со европска перспектива, а тоа го детерминира и процесот на значителни доселувања во таа смисла".